Anafarta

Ülküde Türk Ulusunun Yükselmesine Çalışır Kültür Dergisidir

ADRES :
Çanakkale Halkevi Edebiyat Şubesi

Sayı : 9
İkinci kânun 1943

Çanakkale : Vilâyet Matbaası
1943

İÇİNDEKİLER

NOT — Mecmuanın mesleğine uygun olan yazılar kabul olunur. Basılmıyanlar iade olunmaz.

ANAFARTA

Anafarta: Dilimizin fikir hayatını büyük yurtta temsil eden biricik mecmuadır.

Anafarta, gören, duyuran, düşünen her Türkün malıdır,

Anafarta, (altı okun) gösterdiği yola gider.

-ÖNSÖZ-

Vatan severlik diyarı olan Çanakkale Halkevimiz tarafından kahramanlıklar senbolü olan «Anafarta» adlı evvelce çıkarılmakta bulunan mecmuamız bazı arızalar yüzünden hayli zaman Türkiye basın âleminde görünememişti. Bu duraklamanın başlıca sebeplerinden biri de ilbaylık basımevinin alet ve unsur kifayetsizliği idi. Sayın Valimizin şükrana layık azim ve himmetlerile bu noksanların mühim kısımları giderilmiş ve mecmuamızın intişarına müsait zemin hazırlanmıştır. Vilâyet matbaasının eskisine nisbetle bir çok ihtiyaçlara cevap verebilecek ileri bir duruma getirilmiş olması ve lütfen mecmuamızı kıymetli himayeleri altına almış olmaları dolayısile birinci ödevimiz yüksek düşünceli muhterem valimize bölgemiz münevverleri adına sonsuz teşekkür ve minnetlerimizi sunmaktır.

Son zamanlarda genel sekreterliğimizin Türk kültürünün gelişmesi ve yayılması hususundaki baha biçilmez yardım ve teşviklerine güvenen halkevimizin çalışkan ve sebatlı dil ve edebiyat şubesi unsurları ile elele veren eli kalem tutar aydınlarımız, saygılı halkevi başkanımızın delâlet ve gayretlerinin inzimalile, bölgemizin biricik ülkü ve fikir dergisi Anafarta'nın yeniden basın sahasına çıkarılmasına karar vermiştir. Herşeyden önce milliyetçi ve Türkçü bir organ olan mecmuamız, millî duygularının derinlik ve necabetini her zaman her vesile ile gösteren büyüklerimizin himayelerine, münevverlerimizin

rağbet ve yardımlarına güvenerek, imkân ve şeraitin müsaadesi nisbetinde, bu kararında sebat edecektir.

Dünyanın dört bucağı ateşler içinde bulunduğu nazik bir zamanda dergimizin tekrar canlandırılması hareket ve faaliyete getirilmesi ruhumuza heyecan, irademize kuvvet veren ana prensiplerimizin fikirlerimize hakim olmasına, hislerimize gençlik ve metanet verecek tarzda sevgili yurttaşlarımıza anlatılmasına çalışmak. Türk tarihine parlak şanlı sayfalar hediye etmiş olan bölgemizin, tarihten önceki zamanlarda Anadolu'nun garba uzanmış bir parçası ve ileri kalesi olmak itibarile dünya medeniyet tarihinde oynamış olduğu mühim rolü gözlerimizde iyice belirtmeğe gayret etmek, millî kültürümüzün genişletilmesi yolunda durmadan yürümek başlıca hedefimizdir.

Eski Yunan ve bu yoldan bu günkü garp medeniyetine asırlarca evvel hayat veren, Omer'in destanlarına ilham kaynağı olan Truva harabeleri beşeriyet aylesinin gözlerini kamaştıran parlaklığını, kudret ve azametini bütün canlılığı ve belâgati ile muhafaza edip dururken bölgemiz aydınlarının ve yazı yardımlarını bize ulaştıracağını umduğumuz diğer münevverlerimizin bilgi, duygu ve düşüncelerini söylememesi, bu sahadaki çalışmamalarına hız vermemesi doğru olabilir mi ?

Ebedî Şefimiz Ünlü, Ulu Atamızın Türk âleminin ufuklarında insanlığı hayran eden bir güneş olarak bütün ışıklarını ihtiyar dünya kürresi üzerinde yaymağa başladığı, Türklüğün ezeli kahramanlık ve medeniyet kabiliyetlerini milletimizin dost ve düşmanlarına bir defa daha tanıttığı, Anafartalar ve Conkbayırı, bizi heran yakından selamlamaktadır. Hergün göğsümüzü kabartan ve ulusumuzun ölmezliğini ispat eden ulvi birer abide mehabetile bize bakmakta ve oradan esen rüzgârlar bu vatan toprakları için şan ve şeref sahasında hayatlarını seve seve feda etmiş olan yüzbinlerce 'Adsız' kahraman şehitlerimizin şecaat avazelerini taşıyıp getirmekte, ruhumuzun derinliklerine fısıldamakta,. ve « biricik emeliniz Türk vatanının hürriyet ve istiklâli. Türkiye Cumhuriyetinin emniyet ve istikbali olsun.» demektedir.

Kutsal yurdumuzun, sevgili Türkiyemizin uzak ve yakın her bölgesinde yaşıyan genç ihtiyar bütün yurttaşlarımızın tehassüsleri bundan başka birşey olmadığını bilen ve düşünen mecmuamız için büyük milli şefimizin irşatlarile aydınlanan yüksek iradelerile tesbit olunan yoldan yürümek hem bir vazife, hem de sonsuz bir kuvvet kaynağı olacaktır.

Anafarta

Ordu Evi ve Çanakkale şehrinin imarı

Yazan : İslemi Ateş

Tanınmış Türk bilgin ve yazarlarından Şemşeddin Sami'nin meşhur eseri olan Kamus-u-Alâm ile birinci Cihan harbinden önce basılmış olan Fransız ve İngiliz Ansiklopedilerini açıp bakacak olursak Çanakkalenin Helospon adile tarihte mühim yer almış bulunan yarım adasının tabiî servet ve güzelliklerinden başka Vilâyet merkezinin ilerisi açık ve epeyce bayındır, güzel bir şehir olduğu kayıttarına tesadüf ederiz. O zamanları yaşayıp hayatta olanlardan ise şehrin iktisadi ve umumî hayatında göze çarpan bir refah ve canlılık, bir gelişme ve hareket mevcut olduğu rivayetlerini bol bol dinliyoruz. Hele o zamanlar şehirde bugünkinden artık bir. yabancı ve mumur kalabalığı barındığı halde hiç bir veçhile ev yoksuzluğu sıkıntısı, buhranı his edilmediği söyleniyor ki hepimize göre merak ve alâka uyandıracak bir meseledir. Belki ozaman Çanakkale nufusunun mikdarı bugünkünden fazla imiştir de ... Büyük Çanakkale deniz ve kara muharebelerinde bazı binaların yıkıldığı ve sakatlandığı, kullanılmaz bir hale geldiği, . acıklı mütareke günlerini takip eden senelerde bir kısım halkın evlerini halı üzere ve harabiye terk ederek şehirden gittikleri, . sonralarıda hayli müddet şehirde yeniden bina yapılmasına kıymet ve önem verilmediği dikkata alınırsa bugün Çanakkalede had bir evsizlik sıkıntısının, mesken buhranının bütün tazyikile hükmünü icra etmekte olduğu göze çarpmaktadır. Nüfus eskisine nisbetle artmıştır, içtimaî ve iktisadî hayat çanlanmıştır; barız rafah ve kalkınma hareketleri, çalışmalar hepimizi sevindiracek mahiyettedir. Yerli halktan başka bir çok yabancı ve memur aileleri şehrin canlılığını arttırmakta ve ev azlığının sıkıntısını bu sınıf insanlar çekmektedir. Öteden beri bu şehirde oturan asıl yerli halkın iyi kötü barınmakta oldukları birer evleri vardır. Nakil suretile veyahutta çalışmak iş tutmak üzere başka şehir ve kasabalardan gelenler ise uzunca bir müddet otellerde kalıp sıkıntı çekmekte, ve bulamamakta, ev bulduğu takdirde ise pek pahalıya kiralamaktadırlar. Şehrimiz ev kiraları memleketimizin pekaz şehir ve kasabalarına nasip olamayacak bir seviyeye ulaşmaktadır, deye biliriz. Bunun normal, tabiî bir hal olamayacağını ve tekrük yapılan yeni binalarla böyle mübrem, mühim bir ihtiyacın karşılanmıyacağını herkesin taktir edeceğine şüphe yoktur. Bu takdirde Çanakkale

Şehrinin esaslı ve plânlı bir şekilde iymar görmeye ihtiyacı bulunduğu kendiliğinden tebaruz etmektedir. Coğrafî, iktisadî, içtimaî ve idarî âmillerin her biri ayrı ayrı bu ihtiyacın şiddetini arttırmaktadır Böyle bir faaliyete vaktile belediye önayak olmak istemiş, . şehirde kurşun borular içinde bir akar su şebekesi, bozuk düzen bir elektirik tesisatı vucude getirmekle işe başlanmış . Vilâyet Hususi Muhasebesi yeni tipte bir memleket-hastahanesi yaptırmış isede bu hareket çok müsait olan o zamanlarda ehven fiyatla aynı tipte, seri evlerden müteşekkil bir mahalle kurmak gibi faydalı bir eserle neticelenememiş.. Mülki dairelerin bir çoğula adli dairelerin hepsini ihtiva eden büyük bir hükûmet konağı bulunmadığı için resmî dairelerin mühim bir kısmının kiralık binaları işgal etmeside ayrıca ev azlığı sıkıntısını çohaltmaktadır. Bugünkü şartlar içinde ise bu derde bir çare bulmak belediye ve hususî muhasebe için imkânsız gibidir. Şahsi teşepbüslerin korunması ve teşvik edilmesi bir dereceye kadar ihtiyaçları önleyecek bir mahiyet alabilir.

Burada şükranla kayıt etmek istediğimiz mühim bir nokta şudur ki yüksek askerî makamlar Çanakkalenin imari için büyük gayretler sırf etmekte ve her gün yerli yabancı bütün şehir halkının derin minnetdarlığını mucip olacak deyerli eserler meydana getirmeğe çalışmaktadır. Şehrin en güzel caddesi olan ve deniz kenarı boyunca dalgaların biriktirdiği yosun yığınlarile gelip gecenleri rahatsız eden ve fena kokular neşreden bir saha halini alan sahil kısmına rıhtım yapılmasına başlanmış olması bu şehre yapılacak en mühim iyiliklerden başlıca biri bulunuyor. Kah aman Türk Ordusu yanlız vatanın emniyet ve selâmetini koruyan, onu sükûn ve hüzur içinde yaşatan muhip bir varlık olmakla kalmıyor. Göz bebeği kadar sevdiği aziz yurdunun noksanlarına ve ihtiyaçlarına çare bulmağa onun imarına ve barındırlığınada devamlı bir surette çalışıyor.

Asırlardan beri Çanakkale ve Türk ordusu biribirineokadar karışmış okadar kaynaşmıştırki gayri ihtiyari biri diğerini hatırlatmaktadır. Yurdun, uzak tenha köşelerinde yaşayan vatandaşlar bile Çanakkale adını işitince gözlerinde uçsuz millî gururun mukaddes alevi parlamakta, Türk ordusunun şahametli savaş ve zaferleri canlanmaktadır. Bu şehrin güzelleştirilmesi ve imarı için atılacak her adım bütün memleket namına şükranla kayıt edilecek bir eser olacaktır. Bu meyanda ince bir hesap ve düşünce ile derin bir anlayış ve zevk ile yeni baştan inşa edilen Ordu Evi Çanakkalenin tarihi ve millî şerefile mütenasip bir varlık halinde başımızı yükseltmekte ve şehirde başlı başına içtimaî bir canlılık merkezi olmaktadır. Mümtaz Çanakkale ordu evinin değerli hususiyetlerini bu küçük yazının çerçevesine sıkdırmağa imkân olmadığından bu ciheti ayrıca bir yazıya mevzu ittihaz etmek zarureti vardır. Unutulmamak gerektir ki bu önemli imar eseri, devam edeceğini ümit etmekte haklı olduğumuz feyizli bir hareketin başlangıcıdır. Ve Çanakkalanin talihini tamamen değiştirecek mahiyettedir. Bu hayırlı eserin vücut bulması şehrin simasına neşe vermiş münevver zümreyi sık sık bir araya toplamağa zemin imkân hazırlamış, donuk bir mahiyette sürüp giden içtimai hayata canlılık bahsetmiştir. Çanakkalenin imarında başlı başına bir dönüm noktası teşkil eden bu mühim eseri selamlar ve yapıcılarına şehir namına şükranlar sunarken çok muhterem yüksek şahsiyetlere buna benzer eserlerin tevalisi dileğini de arzetmeyi vatan borbu telâkki ederim

İstemi Ateş

Öğütler ve ahlâki düşünceler

Yazan : Dö lâ Roşfukolt Tercüme eden ; E, Ruki Günalp

I - Fazilet diye kabul ettiklerimiz, çok zaman, muhtelif menfaatlerin iycaplarıdır ki talih ve içtimaî - iktisadi hayatımız bunları gayet mahirane tanzim etmesini bilmiştir. Her zaman erkekler yiğitliklerinden ötürü cesur olmadıkları gibi kadınlar da safiyetlerinden dolayı afif olmamışlardır,

II - Benlik aşkı (izzeti nefis) bütün müdahinlerin en büyüğüdür,

III - Benlik aşkı ülkesinde ne kadar çok keşifler yapılırsa yapılsın, orada henüz tanınmamış bir çok topraklar mevcut kalacaktır,

Birinci İnönü Zaferinin Yıl Dönümü...

Yazan : E. Ruhi Günalp

Çanakkale : 11 / 1 / 1943

Türkiye tarihinin en önemli bir dönüm noktasını teşkil eden, Türk milletinin mâkûs talihinin yenildiği ve yeni ufukların önümüze serildiği mukaddes günü kutlamak üzere sayın büyüklerimizin de iştirak buyurdukları güzide bir zümre halkevi salonunda toplanmış bulunuyor. Yüzlerde tatlı bir inşirah, gözlerde ümit ve neş'e parlıyor. Herkes şen ve memnun, her gönül daha büyük millî zaferlerin tevalisile coşkun emellerin tahayyülüne dalmış dinliyor; konuşuyor ve etrafına tebessüm ediyor. Salonu dolduran bütün yurtdaşların bu büyük millî zaferin kutsal hatırasını yüreklerine sindirdikleri, millî istiklâl savaşı günlerinin ateşli heyecanını tekrar yaşamakta oldukları hallerinden duruşlarından belli oluyor. Nice yüz yıllar zülmun, istipdadın, fena idarenin, kara cehalet ve taassubun tazyiki altında biraraya toplanmaktan bir birini görmekten, serbestce görüşmekten, konuşmaktan, dertleşmekten mahrum bırakılan büyük ve necip Türk milletinin yüksek karakterine has bütün incelikleri ve hususiyetleri; senelerin değil de asırların biriktirdiği tahassür ve iştiyak'arı bu toplantılarda her ferdin gözlerinde sezmek ve simasında okumak kabil oluyor. Bu milletin yer yüzünü kaplayan her milletten üstün sosyal kabiliyet ve kudretlere sahip olduğunu, bu yurtdaşların tarihteki gibi daha nice büyük ve göz kamaştırıcı başarı'ar elde etmeğe müstait ve bunun için her an her fedakârlığa hazır, işbirliği yapmak için ulu ve ünlü şeflerinin işaret ve irşatlarına muntazir olduklarını kolaylıkla anlamak kabil oluyor.. Bu görünüş ve duruştan en yüksek heyecanı duymayan bir tek yurtdaş tasavvur olunabilir mi? Bir millet ki bütün enerji ve kudretini kutsal Millî, Şefinin etrafında tam bir birlik halinde toplamış ve büyük Şefin işaret ve emir buyuracakları müstesna tarihi anlar için saklamış ve tam bir sükûnet, tam bir emniyetle istikbale gözlerini dikmiştir. Dünya durumu ne olursa olsun hiç bir tehlikeden bu güne kadar yılmadığı gibi bundan sonra da yılmıyacağına emindir ve bu emniyetini her hal ve tavrile her gün bütün âleme göstermektedir..

Biz bu tasavvurlara dalmış düşünürken orgestra yurtdaşların gür sesli iştirâklerile istiklâl marşını çalmış ve tören başlamıştır. Bunu müteakip halkevi başkanı tarafından birinci İnönü zaferinin askerî ve siyasi bakımdan ehemmiyetini belirten, İstiklâl savaşının bu ilk zamanlara ait idarî, içtimaî ve millî durumu anlatan manalı ve anlayışlı konuşmaları başlamış, bir çok yerlerinde alkışlarla kesilerek büyük

bir coşkunlukla dinlenmiş, herkes tarafından uzun uzun alkışlanmıştır. Bu tezahürleri neşeli konuşmalar, gülüşmeler, oyunlar ve iyi seçilmiş bir orkestranın muziğile çalkanan salonu dolduran çok şen, çok şakrak bir hava doldurmuş herkes dilediği kadar gülmüş, eğlenmiş ve neşelenmiştir. Bu yurtdaş kafilesi gece yarısına doğru mütebessim ve kalbi yeni ümitlerle dolu olarak evlerine dönerken içimizden duyduğumuz sevinç sonsuz ve emsalsizdi. Çünki tarihte daima büyük işler başarmış olan büyük Türk milletinin çok canlı ve dinamik bir varlık olduğunu gayet açık, gayet sarih ve iğtiraz götürmez bir şekilde görüyorduk.. Bu varlık biz hepimiz ve herbirimizdik. Tarihin fırtınalı zamanlarında denizler gibi kükreyen, seller gibi taşan ve kasırgalar gibi her şeyi önüne katıp götüren ayni ezeli Türk milleti, ayni dinamik kudretli varlıktı. Bu kısa toplantıdan bizim çıkarabildiğimiz şüphe götürmez ve iğtiraz kabul etmez açık hakikat budur. Bunu bugün olduğu gibi yarın da dünya hep böyle görecek ve böyle alkışlayacaktır.

Dil ve Edebiyat
Komitesi Başkanı
E. Ruhi Günalp

Arkadaşlar Arasında...

Bilmem başınıza geldi mi? Sokak ta dalgın dalgın dolaşırken bir kaç adım önümüzde yürüyen münakaşacı bir guruba hiç rastladınız mı? O zaman derhal silkinir, önünüzdekileri tanımasanız bile sizde onlarla beraber olur ve onların açtıkları söz ve fikir seline kendinizi kaptırırsınız.. Benim başımdan böyle şeyler sık sık geçtiği için bu defa sevgili okuyucularıda birlikte sürüklemek, beraber dolaştırmak arzusuna kapıldım. İsterseniz siz buna fikir ve düşünce züğürtlüğü, isterseniz boş boğazlık deyin ..Ne isterseniz deyin Yanlız elin beş keçisi beş koyunu deyil de dedikodusu sizi neden ilgilendirsin demeyin.. Çünkü önde gidenlerin konuştukları saçma sapan hanım nine masalları yahutta gündelik mahalle dedikoduları değildi bunlar, kendilerini hiçte tanımamakla beraber, görünüşe nazaren olgun ve sozü sohbeti yerinde insanlardı çok tatlı şeyler konuşuyorlardı., siz de benim yerimde olsaydınız aynı hataya düşer ve bukadarcık bir nezaketzizliği yapardınız.. Belkide bir adım ilerinizde cereyan eden bir münakaşaya kulak kabartmak neden kabahat olurmuş deyecek siniz orası öyle olmakla beraber işittiklerinizi yazıya çekmek ve taze taze Anafarta okuyucularına yetiştirmek banı duyduklarımı iyi dinle, iyi anla fakat etrafına yayma, . diye meşhur bir söz vardır.. Sevgili okuyucular nam ve hesabına şimdi bu sözün dışına çıkmış oluyorum. neçare ki bunu yapmak ta her babayiğidin elinde olmiyan bir meziyettir. Benim yerimde olsaydınız bunlari, duyduklarınızı, kâğıda ve yazıya geçirmesenız bile Bahri Sefit kırathanesinde briç partisi yaparken" duydunuzmu? deye mutlaka eşe dosta anlatırdınız. Görüyorsunuzki aziz okuyucular bu bakımdan aramızda büyük bir fark yoktur. Sizin ve sözlerini buracığa koyacağım, size dumanı üstünde ulaştıracağım muhterem üç arkadaşın beni kınamayacağını anladiktan ve buna iyice kendimi inandırdıktan sonra asıl maksada geçebiliriz.. Bu üç muhterem arkadaş sesziz sedasız yürürlerken içlerinden pek iyi farkına varamadığım biri kalın bir tonla sordu: - Haberiniz varmı? ötekiler kayıtsız ve gevşek aevap verdiler - Ne imiş o? neden haberimiz olacakmış - Canım nasıl neden haberimiz olacakmış? Çanakkale gazetesinin bu haftaki nushasını görmedinizmi?.. mühim bir havadis var..

- Buda sözmü? her Vilâyet gazetesi gibi Çanakkale ilbaylığı gazetesinde de bir sürü ilânlar , kararlar.. ve ticaret eksiltip, arttırma haberleri var.

- Bakalım sade okadarmı? .. Bay Cevdetin arıcılık, peynircilik, meyvacılık ve daha bir çok iştah açıcı yazıları.. doğrusu ben bunları okurken hemen şunun şurasında memuriyetten çekiüp çiftçi olmayı isteyesim geliyor.. Sözümü anlamadınız ben size mühimce bir haber var diyorum..

Bu defa diğer ikisi dikkat kesilerek arkadaşlarının gözlerine baktilar.. — Kardeş sen de bizi çıkmazlara salacağına çıkar şu baklayı ağzından..

- Söyle bakalım.. ne imiş o mühim dediğin havadis ?..

-- Doğrusu siz de olur meraksızlar dan değilsiniz., hem zihni uyanık aydın insanlar diye geçinir,.. şu memlekette biraz kımıldama. biraz fikir uyanıklığı olsa tosbağa gibi herkes kabuğunun içine bürünmekten ve bütün kış evinde ve kahvelerde uyuklamaktan kurtulsa der durur... hemde sanra özlediğiniz böyle bir iş veya hareket yapılmak istenirse duymamazlıktan gelir,.. yahut duyar da nemize gerek diye aldırmasınız..

Ötekiler yine hayretle -- canim neymis geveledigin ??. şunu söyle hem kendin kurtul şu meraktan hem de bizi kurtar,. Aslını anlamadan anlatmadan sağa sola atıp tutmanın faydası ne?.

-- Canım sizin anlayıp anlayamayacağınız şu ki bu ay içinde Anafarta mecmuası çıkıyormuş.. Bu söz diğer iki arkadaşın yüzlerinde ansızın yarı müstehzi bir hayret ve alâka uyandırdı.. Aralarında manalı bir bakışma..

-- Haydi kuzum alayın sırası değil bu zamanda bir mecmua nerede nasıl ve kimler tarafından çıkarılabilirmiş.. Mhharrir nerede ? hadi onu buldular kâğıt nerede?, doğrusu olur muziplerden değilsiniz. Yarım saattir bizi bunlarla oyalayıp durma allah aşkına böyle haber senin olsun..

— Sözlerim ne şaka ne de avutmadır. Mecmuayı Halkevi edebiyat kolu çıkaracak her halde... yani siz ve ben hepimiz o .. halde bunda olmayacak olamayacak ne var.? Memleketin kültür yuvası olan halkevi nasıl olur da bir mecmuanın çıkarılmasında acız eseri gösterebilir.

Bunu sadece bir havadis, kuru bir söz telâkki etmeniz doğrusu beni hayrette bıraktı.

Ötekiler yine tatmin edilmemiş yarı şaka yarı ciddi ilâve ettiler

-- Hele bir tane olsun çıkarsınlar da görelim..

Kulak Misafiri

- NARSİSİN ÖLÜMÜ -

Şairlerin hayallerini süsleyen, dere kenarlarında beyaz sarımtırak rengile gönülleri çeken ve gözleri şiirle okşayan, mehtaplı gecelerde suların içinde yıldızlar gibi ışıldayan güzel narsis çiçeğini tanımıyan kimdir? Hepiniz tanırsınız ve hepimiz tanırız değil mi?

Sanatkârlar onu şirin suların kenarına uzanmış ve yeryüzünde hiç bir gözün görmesi nasip olmıyacak kadar efsaneleşmiş bir güzellik ilâhı diye tanırlar. Genç kızlar ve tarla perileri buketlerini tamamlamak için onun yanına koşarlar. Fakat koparmıya kıyamazlar; elleri varmaz. Halinde anlaşılmaz bir hüzün, derin bir mana vardır. Hikâyesini bilmiyen muhteşem gül, ona, hiddetle ve mütevazi menekşe hayretle bakarlar: Ne yazık ki aldanıyorlar. onun hikâyesi yer yüzünde ezeli bir trajedi, arkası gelmiyen sevgi maceralarının acı bir sembolüdür,

Eşsiz güzelliğile ilahları çıldırtan sular perisinin kendi gibi güzellikte eşsiz bir oğlu dünyaya gelince tabiat sevinçle ürperdi; periler günlerce etrafında raksetti. Başı bulutlara eren olimp dağına toplanan ilahlar müstesna erkek güzelinin adını Narsis koydular.

Bütün kırların ve perilerin sevgilisi olan delikanlı etrafına bakındı kalbinde bir volkan gibi kaynayan aşkını verecek emsalsiz bir güzel aradı. Fakat aşkı dudaklarında buz kesildi. Çünkü güzel perilerin kendilerine emanet edilen erkek aşkını yere çaldıklarını ve aşkla coşan kalplerin üstünde çılgın kahkahalarla tepindiklerini anladı, gördü ve kedere kapıldı. Akşamları, suları güneşin son ışıkları yaldızlarken şirin bir derenin kenarına oturdu; boynu bükük, sessiz ve mahzun saatlerce kendini seyre daldı. Bütün ilâhlar ve periler " güzel delikanlı narsis,... kendi güzelliğine aşık;" diye fısıldaşdılar.

Kendisini çok seven saf yürekli ve kahraman ruhlu orman perisinin bile aşkına inanmadı; güzel perinin yakarışlarına dudak büktü buna dayanamıyan zavallı peri o zamandanberi ortadan kayboldu; aşkından helâk oldu. İlâhlar onun bir ağaç yaprağı üzerinde bir damla çığ, sonra buhar olup uçtuğunu görmüş olacaklarki " güzel ormanlar perisi Narsisin aşkından kurudu harab oldu " dediler " Yakışıklı Narsis bunlara kulak vermedi, aldırmadı ve inanmadı; inanamadı. O kadar ki gönlümün süsadığı ilâhi ve temiz aşkı hiç bir güzelde bulamıyacağına inanmıştı, kanmıştı, Güzeller ve güzellik, aşk ve hayat ilahi olan Afroditin dünya yüzüne sevgi ile ihaneti beraber getirdiğini öğrendiği günden beri kalbi burkulmuş yeisle dolmuştu.

Bayıltıcı kokularla insan ruhunu avlayan ılık bir Mayıs akşamı sevimli yüzünü seyre dalmış olan Narsis aşkın amansız pençesine düştüğünü ve tabiatın kanunlarına daha çok zaman karşı duramıyacağını, gönlüne meram anlatamıyacağını hissetti ve ümütsüz kıvrandı. Suyun yüzünde kendi hayali yerine ne gördü biliyor musunuz.?

Evet ne gördü? Hiç bir fani gözü deymemiş, şafaklardan güzel bir peri ve onun şakağında açmış hisli, hazin ve manalı bir çiçek. Evet bir çiçek Narsisin tam kendisi. O anda yer yüzü titredi, çicekler ve ağaçlar ürperdi, kuşlar en tatlı namelerini şakîdi;.. ve onulmaz bir surette aşık olan Narsis, . o kadar kuvvetli ve mağrur idiği zannolunan Narsis,.. gördüğü hayalin peşinden kendini suya bıraktı, şirin derenin şefaf billür dalgacıkları arasına katıldı ve bu âlemden çekilip gitti. onu bir daha hiç gören olmadı Fakat guzel kızın şakağında açan hazin ve manalı çiçek her bahar mevsimi su kenarlarında açıyor; Narsisin sönmez aşkını bize hatırlatıyor.

İlahlor ve periler Narsisin ölümüne hem üzüldüler hemde ormanlar perisinin ağına uğradı, dediler, Tarla çiçekleri bu matem haberini duyunca titrediler; ağlamak için dereye haber saldılar ve su istediler.

Şirin dere : - Hayır veremem, bir damla suyum yok.. deye cevap gönderince matemli kır çiçekleri bütün bütün tasalandılar ve su ver - memezlik eden dereye: - Neden vermezsin? Bizim çığ damlacıklarımız sevimli ve temiz yürekli Narsisin ölümüne ağlamağa kâfi gelmez... " dediler.

Şirin dere israr etti : - Hayır olamaz. Narsisin ölümüne ağlamak için benim sularım değil... bütün derelerin ve okyanusların suları bile yetmez...

Onu ben o kadar çok ve derin sevmiştim... " dedi.

F. Ruhi Günalp

NOT : Narsis; Çayır çiçeği veya kır nerkisi dediğimiz hafif sarımtırak beyaz çiçeğin adı isede mitolojide dereler ilâhesi güzel Liriop ile Sefiç'in çok güzel oğludur. Güzellıği ve aşkları reddedişi ile sanat eserlerine mevzu olmuştur.

Afrodit ; Aşk ve güzellik ilùhesi, Yunanlılara şarktan geçmiş ve Romalılar adını Venus yapmıştır

E. R. Günalp

NÖBETÇİ

Küçük Hikâye

Kôyünden ayrılalı çok olmamıştı, askerlik ona yakışıyordu: sağlam vücudu, esmere yakın çehresi ve kumral saçlarıla, Satılmış bölüğün göz alıcı erlerinden biri idi. Kendisini görenler üzerinde en büyük tesiri ise tavırlarındaki ciddiyet, sadelik, sertlikle yapıyordu. Arkadaşları Satılmış'ı beğenirler: fakat fazla donuk, susağan bulduklarından sevmezlerdi. Ona arada sırada sırada nöbetlerini bekletmekten hoşlanırlar, ödevseverliğinden faydalanırlardı. Saflığıla alay eder; " bizim nöbetçi " yine somurttu, daldı, bakalım n'edecek, n'eyleyecek ? - diye mezeklenirlerdi. Satılmış bunların çoğuna aldırmaz, anlamazlıktan gelir, cevap vermezdi. sık sık üstüne bir keder çöker, gözleri, bir noktaya dalar ve hüzünlü bir yüzle düşünmeye koyulurdu. Bu anlarda bölüğün şamatasından ve arkadaşlarının gevezeliklerinden kurtulmak için bir nöbet çıkmasını heyecanla beklerdi. Bazı defalar ise ödev sırası gelen arkadaşlar kuzum ne olur senin nöbeti ben tutuverem? gibi cana minnet tekliflerde bulunurdu. Satılmış'ın bu halini bilen eratlar : hey, gözünü sevdiğim hemşeri nöbet sırası bende" diye ona işittirecek surette seslenirlerdi.

Şu üçüncü ayın son günlerinde artık köyden mektup' yavuklusu Fadime'den haber almayışı onu düşündürüyor, kaygılandırıyardu: aceb yine n'oldu? diye zihninde bir soru belirmiş, yüreğini bir kurt gibi kemiriyordu.

Satılmış'n böyle fazlaca nöbet tutuşları, durgun tavırları takım komutanı subây'ın bile dikkatını çekmeğe başlamıştı. Onu nöbet mahallinde dik ve harektsiz, etrafına bir taş kadar alakasız görmek subay'ın hoşuna gidıyordu. Doğru olmamakla beraber askerlik ruhunu kahramanlık duygularını besleyen ve arttıran bu hale haylı zaman ses çıkarmamıştı. Nihayet subay, arkadaşlarının tenbellik insiyaklarını yenmek için Satılmış'ın fedakârlığını takdir etmek suretile bunun önüne geçmeği düşündü ve kararlaştırdı. Bir gün yanına çağırdı ve onunla konuştu, kendininkilerden fazla nöbet beklemesini yeter gördüğünü söyledi: " Olmaya ki bölük çavuşu seni çok nöbet tutmağa zorlasın? diye sordu Satılmış başını eğdi ve susdu. Bu onun hoşuna gitmiyen sorulara karşı aldığı vaziyet idi. Erbaşlara tenbih edildiği için Satılmış'ın nöbetleri çoktan çok azalmıştı. Vaktinin büyük kısmı koğuşta geçiyordu. Gün oluyordu ki sokağın soğuk havasına yağmur ve çamuruna hasret çekiyordu. Yüzünü kamçılayan sert ruzgârları içi titriyerek hatırlıyo, derin derin dalıyor, bir şey işitmiyor ve görmiyor gibi sessizliğe gömülüyor,

ne olsa da ağzını açmıyordu. Satılmış sonsuz kaygılar içinde bocalayıp duruyordu.

Arkadasları önceden buna şaşmakla beraber gitgide alişmışlardı. Bölüğün gürültüleri ve günlük hadiseleri; kalabalığın ve canlılığın verdiği evkli neşe, yarattığı samimi hava ortasında Satılmış unutulur gibi olmuştu.

Bir akşam postadan bir mektup çıkageldi. Haftalardır. kâğıt almıyan Satılmış için bir fevkalâdelik oldu. Önce içini tatlı sevinç hisleri kapladı; yerinden zıpladı ve kâgıdı değerli bir hazne gibi bir kaç dakika cebinde sakladı. Sonra anlaşılmaz bir hisle yüreği burkuidu ve telaşla zerfı yırttı. Yeni Türk harflerile acele yazılmışa benzeyen bu rengi solmuş kâğıt parçası Satılmış'ı altüst etmişti; bağrından pek yaman bir surette yaralamıştı. Bir an kendini sonsuz bir karanlığın içinde kaybolmuş gördü, hüznünden ümitsizliğe düştü. Beyni kazan gibi kaynıyordu, içini alev kaplamıstı; yerinde duramadı· Çavuşun karşına dikilerek ne' olur, ocağınıza düştüm komutanım bu gece bütün nöbetleri bana veriniz, ben tutuverem. " diye yalvardı, yakardı. Şiddetli yakarış ve israr karşısında gevşeyen çavuşun emrini beklemeden silâhını kavrayarak dışarıya fırladı, kapıdaki nöbetçiyi değitirmiye koştu herkes bu değişmenin, bu atılışın farkına varmıştı. Onun nöbet yerinde bir heykel gibi sessiz duruşunun ve ilik'ere kadar işliyen rütubetli kış mevsiminde bir ğece bütün arkadaşları yerine fasılasız nöbetçiliğinin sırrı, sebebi Satılmış'ın donukluğundan, kederinden bir dereceye kadar anlaşılıyordu. Bölük halkının merak ve heyecanı daha derin, daha esaslıydı; erbaşlarda herkesten ziyade Satılmış'ın haline karşı büyük bir alaka uyanmıştı, onu kaç defalar aramışlar, şormuşlar, soruşturmuşlardı: Ne' oldu Satılmış, yine ne kederin var? sorusuna karşı " hiç komutanım, birşeyciğim yok." deyişi ve bunu ağır zahmetler göğüsleyen bir kahraman gibi derinden söyleyişi daha çok merak ve hayret uyandırıyordu. Günler. geçtikçe Satılmışın kederleri henuz kazılamağa başlıyan bir kuyu gibi derinleşiyor, yüzü sararıyor ve bakışları keskinleşiyordu. Eski neşe ve canlılığından eser kalmamıştı; gülüp söylediği, şakal9ştığı ve arkadaşlarıle birlikte yiyip içtiği görülmüyordu. Mahzun ve düşünceli bir halde ya koğuşta bir köşeye büzülüyor, yahutta tek başına tenha yerlerde colaşır dururdu. Artık o, kendini kaybetmiş gibiydi: yazık zavallıya,.. diye herkes hayflanıyordu. Yarı istihza, yarı merhametle başını sallıyordu. Bir ay sonra, tesadüf eseri olarak, Satılmış'ın yatağı dibinde sık sık okunmaktan kirlenmiş, büzülmüş bir kâğıt erin birinin eline geçiyor ve hakikat aydınlanıyordu : bu mektup erbaşlar tarafından okununca her kesin merakı sinmiş, Satılmış'ın derdi anlaşılmıştı Çünki yazı arasına şöyle çetrefil bir cümle sığdırılmış « Yavuklun Fadime geçen hafta (K.) gilin Dursun ile evlendi düğünleri oldu.. İlin kızı bu biri givince ötekine vardı. Neylek, sen sağol tosunum.

İşlemi Ateş — **BOĞUNTU** — Beşiktaş 24 / 6 / 938

İzmir'de ticaretle uğraşan B. Turgut işi icabı olarak kısa bir zaman için orta avrupa illerine gitmeği lüzumlu görmüştü. Tahmini hilâfına üç sene orada kalarak hasretini çektiği yurduna dönmek üzere Kòstence'den vapura binerken bir çocuk ğibi sevinmiş, heyecanlar geçirmişti. Bu seyahat onu degiştirmiş, neşelendirmiş, hayat ve hadiseleri daha olgun geniş bir nazarla görmesine sebep olmuş, her an şen bir adam haline koymuştu. Yeni iğtiyatlar kazanmış, ömrümüzü türpüleyen boş ve manasız dedikoduların öldürücü tesirlerini, saçmalığını ve sosyal ilerileyişi önlediğini çok iyi anlamıştı. Zekâ ve anlayış, çalışma durumlarının düzenlerile, anlaşma ve işbirliği hususundaki ahlaklarile şu avrupalılar ne çok seyler elde etmişlerdi? Bunları yakından görüp anlamak ona hem sönmez bir öğrenme merakı, hem fikir genişliği, hemde tesamüh duygusu vermişti.şimdi o yola çıktığı günlerde olduğu kadar gamlı, sinirli ve dar görüşlü değildi; bu müddet zarfında ne kadar değişmişti? Buna benzer daha bir çok fikirler zihninde dolaşıp dururken vapur iskeleden ayrılmıştı; yòlcularla rıhtımda kalanlar arasında vedalaşma. selamlaşma, bağırışmalar ve mendil sallamalar son haddini bulmuştu. Turgut güvertedn kalarak yavaş vavaş uzaklaşan Rumanya sahillerini bir hayli seyrettikten sonra kamarasına çekilmiş, orada duramıyarak salona geçmiş, tekrar güverteye çıkmış, koca vapurun içinde dònüp dolaşmış, bir türlü rahat edememişti. Vapur gecenin karanlıkları içinde kara denizin hırçın sularını küpüklendirip yırtarak yol alırken Turgudun yurt hasreti ve heyecanları da artıyordu. Sükûnet bulmağa karar verdi; nefsini zorlayarak istirahata çekildi. Mesgul olmak, düşüncelerini dağıtmak için eline bir kitap aldı ve okumağa kuyuldu. Bir müddet sonra da uyuyacak ve geceyi böyle geçirecekti. Üç yıllık seyahat tatlı bir rüya gibi sona eriyordu ve bir ağırlık, sükûnet hasıl ediyordu. Turgut vapurdaki vaktini okumak, düşünmek ve ilerisi için projeler hazırlamakla geçirmiş, vapur eğlencelerine ve kalabalığa karışmak isteğini duymamıştı.

Vapur karaköy rıhtımına yanaştığı zaman yolcuları almağa gelen ottel garsonlarile gümrük hammallarından başka pek az kimseler vardı. İztanbul her zamanki humalı hayatına dalmış, sesler uzaktan gelen homurtuları andırıyordu. O her şeyi yutup eriten yedi karınlı dev gibiydi bu vapur ve bir avuç yolcusu onun miğdesine göre hiç mesabesindeydi ve mühimsememişti Turgudun İstanbulda kimsesi olmadığından taksiye atlayarak Beyoğlunda temizce bir otele gitti. Garsonlar evvel fransızca, sonra almanca, ingilizce ve

nihayet türkçe söyliyerek yeni müşterilerinin milliyetini anlamağa çalışıyerlardı. Turgutun ismini ve hüviyetini iyice öğreninee ilk telaş ve nezaketleri yarı varıya kaybolmuştu; isi oluruna bağlamağa bakıyorlardı. Artık onun yağlı bir müşteri olmadığını sezmişlerdi.

Turgudnn bu üç senelik seyehati esnasında her memlekette kır ve kasaba otelleriaden en muhteşem palaslara kadar halkın istiraaatine mahsus her çeşit yerierde sıkı bir disiplın hakim olduğunu bildiği için fazla bir şey sormağa lüzum görmiyerek kendisine tahsis edilen odaya gitti; bir banyo aldı ve dinlemek üzere yatağına uzandı.

Turgut sokağa çıktığı vakit akşam olmuş sokaklarda kalabalık artmış ve her taraf elektiriklerle aydınlatılmıştı. Yüksek sesle konuşan ve sokakları dolduran bu insan kalabalığı onun için yeni bir şey değildi. O bunların hepisini pek iyi tanırdı; gezdiği büyük Avrupa şehirlerinde gördüklerile mukayeseler yapıyor ve bunları zihninde uzatıp kısaltıyordu, Hemen her büyük şehrin sokaklarında memleketin millîyetine göre tek bir dil konuşulduğu halde burada bir sürü yabancı sözler kulaklarını tırmalıyor, İspanyolcaden Ruşçaya kadar dil ve konuşma çeşitleri işitiyor ve kıyafetleri bir, belki tabiyetleri ve yurtları Türkiye olan bu insanların üstünde yaşadıkları toprağa ve bayrağının himayesine sığındıkları milletin diline karşı gösterdikleri bu saygısızlık fena halde canını sıkıyordu. Beyoğlu ötedeu beri böyle olduğu, bir babilonya ve bir diiler koleksiyonu manzarası gösterdiği halde neden şimdiye kadar hiç gözüne batmamıştı da şimdi bunu görüyor, üzülüyordu. Netekim şimdide başkaları buna hiç aldırış bile etmiyorlardı Bu kayıtsızlığın bir alışkanlık neticesi olduğuna şüphe yoktu. Halbuki o, başka memleketlerde yerli yabancı her ferdin üzerinde yaşadığı toprağın kanunlarına, milliyetine ve diline karşı göstermeğe mecbur kaldığı derin hürmeti hatırladıkça köşe başlhrındaki çocukların İspanyolca yahut ta başka bir dille haykırışmalaları kendisinde taşa tutmuşlar gibi acı bir tesir bırakıyordu. Bütün bunları bu geziden dönüşünden soura duymağa başlamıştı. Aslında hiçte fanatik olmayan Turgut bnnlara hem kızıyor, hem de bu geniş mübalatsızlığa şaşıyordu. Bir kaç adım ileride ihityar bir dilenciyi ite kaka tartaklayan ve bundan haz duydukları neşelerinden, haykırışmalarından belli olan bir delikanlı kümesine dert aulatıp bu elim manzaranın önüne geçinceye dek hayli üzüntü çekmişti. Yolu ileriledikçe karşılaştığı bu kabil hadiseler canını sıkıyor, bu koca medeniğ şehirde insanların birbirine olan muamcleleri ve kendi insanlıklarına olan hürmetsizlikleri onu düşündürüyordu. Hemen İzmire gitmeyi tasalladı, Sonra İstanbulda tanıdıkları olmamakla beraber işlerini düzeltmek için üç dört gün beklemeğe mecbur bulunduğunu hatırladı. Böyle düşünerek istiklâl cad-

desine gelmişti, sonuna kadar yürümektense bir yere girip oturmağı tercih etti. Şıkça temiz bir yer gözüne ilişti; tabelesine baktı: Degüstasiyon. İçeri girdi ve pençere kenarı bir masaya ilişti: hem gelip geçenleri seyrediyor, hemde bu çeşitili milliyetlere ait isimlerin yaşatılmasındaki tuhaflıklara içinden gülüyordu. Memlekette esaslı inkilâplar olmuş. Türk ruhuna ve Milliyetine uyamyan her şey atılmış, değiştirilmişti. Fakat buna benzer saltanat yadigâri yahutta saygısızlık timsali çeşit çeşit yerli isim ve firmalar Beyoğlu sokaklarında sırıtıp duruyordu. Dükkân sahipleri ya ticaretten anlamiyorlar veyahut ta memleketin duyuşuna, düşünüşüne; diline ve zevklerine uymamakta israr ediyorlardı. Önündeki bira kadehini boşaltarak bu düşüncelerinin bir kıymeti olamayacağını hatırlayarak zihnini başka şeylerle meşgul etmeyi istedi. Fakat bir defa fikri oraya saplanmıştı: bu noktayı kurcalayıp duruyordu. Başka diyarlarda bu çeşit aykırılıkların neden yaşayamadıklarını araştırdı. Oralarda çabucak halkın ve gazetelerin istihzatına uğrar kıymetten düşerdi; pek istisnaî ekzotki bir zevk mahsülü olanlarada pekaz ve kalabalık olmayan yerlerde raslanırdı. Turgut bunları düşünerek yemeğini yedi ve sokağa çıkıp bir hayli dolaştıktan sonra otele döndü; bir müddet dinlendi. Gündüz fazla istirahat ettiği için uykusu gelmeyeceğini biliyordu; tekrar sokağa çıktı gece yarısı olmuş kahveler ve gazinolar kapanmağa başlamıştı. Ortalık bayağı tenhalaşmıştı: Tek tük eylence yerlerinin ilânları kuvvetli ışıklarla parlıyordu. Bunlardan birine girip biraz hoşca vakit geçirmeyi kararlaştırdı. Bir kaç tanesine uğradı ve bunları pek derme çatma bayağı buldu. Buna rağmen buralar da bir çok insanların eğlence ihtiyacile toplanmış olduklarını görüp şaştı: İçerde bunaltıçı bir hava hüküm sürüyordu.

Nihayet temiz ve şık bir yere geldi. Burada müzik ve dekor Avrupadaki emsalini hatırlatıyordu. Dikkata çarpan cihet müşteriden fazla garson ve artist kadın bulunması idi. Bir şişe şarap getirtti; bardağından bir iki yudum almakla hem dinlenecek, hem de eylenecek temiz bir yer bulauğuna içinden memnun olmuştu. Etraftan kendisine istekli gözlerle bakan kadınlardan birkaç tanesini ve bilhassa bitişiğindeki masada oturan güzelce birini dansa kaldırdı biraz şakalaştı kadın bir arkadaşını daha çağırarak bir bol içmek arzusunu gösterdi. Turgut böyle bir arzunun kendisile alkası olabileceğini tahmin etmediğinden söze karışmadı. Kadınlar kendi masalarına oturup yediler içtiler ve tekrar içtiler. Turgut bir aralık başka kadınlarla danseder- ken kendisine bukadar yakınlık gösteren bayanların savuşmuş olduklarını farketti. Şarabını bitirince gitmeye hazırlandı, ve hesap istedi

(Arkası Gelecek Nushada)